

חק לישראל – פרשת וזאת הברכה יום ג'

תורה – דברים פרק לג'

(יא) בָּרַךְ יְהוָה חֵילוֹ וּפְעָל יָדָיו תִּרְצֶה מִחַץ מִתְנַנִּים קָמְיוֹ וּמִשְׁנָאָיו מִן יְקוּמוּן:
 (יא) בָּרַךְ יְהוָה חֵילוֹ וּפְעָל יָדָיו תִּרְצֶה מִחַץ מִתְנַנִּים קָמְיוֹ וּמִשְׁנָאָיו מִן יְקוּמוּן: (יא) בָּרַךְ יְיָ נִכְסוּהֵי וְקָרְבוֹ יְדוּהֵי תִקְבַּל פְּרַעְוֹא תִבְרַךְ חֲרָצָא דְסִנְאוּהֵי וְדִבְעֵלֵי דְכְבוּהֵי דְלֵא יְקוּמוּן:
 (יב) לְבַנְיָמוֹן אָמַר יְדִיד יְהוָה יִשְׁכֵּן לְבִטְחָא עָלָיו חֲפָף עָלָיו כָּל הַיּוֹם וּבֵין כְּתִפָּיו שְׂכוֹן:
 (יב) לְבַנְיָמוֹן אָמַר רַחֲמָא דְיְיָ יִשְׂרָי לְרַחֲצוֹן עֲלוּהֵי יְהִי מְגוֹן עֲלוּהֵי כָּל יוֹמָא וּבְאַרְעָה תִשְׂרִי שְׂכַנְתָּא:
 (יג) וּלְיִוִּסָּף אָמַר מְבֹרְכַת יְהוָה אֲרָצוֹ מִמְּגַד שְׁמַיִם מִטָּל וּמִתְהוֹם רְבֻעַת תַּחַת:
 (יג) וּלְיִוִּסָּף אָמַר מְבֹרְכַת יְהוָה אֲרָצוֹ מִמְּגַד שְׁמַיִם מִטָּל וּמִתְהוֹם רְבֻעַת תַּחַת: (יג) וּלְיִוִּסָּף אָמַר מְבֹרְכָא מִן קָדָם יְיָ אֲרָעָה עֲבָדָא מִגְּדַנְיָו מִטָּלָא דְשְׁמַיָא מְלַעְלָא וּמִמְבֹּעֵי עֵינָיו וּתְהוֹמִין דְּנִגְדָּן מִפְּעֻמְהֵי אֲרָעָא מְלַדְעֵי:
 (יד) וּמִמְּגַד תְּבוּאוֹת שְׁמֵשׁ וּמִמְּגַד גְּרֵשׁ יְרַחִים: (יד) וּמִמְּגַד תְּבוּאוֹת שְׁמֵשׁ וּמִמְּגַד גְּרֵשׁ יְרַחִים: (יד) וְעֲבָדָא מִגְּדַנְיָו וְעֲבָדָא מִמְּשָׂא מִיבּוּל שְׁמֵשׂא וְעֲבָדָא מִגְּדַנְיָו מִרִישׁ יְרַח בִּירַח:
 (טו) וּמִרְאֵשׁ הַרְרֵי קָדָם וּמִמְּגַד גְּבֻעוֹת עוֹלָם: (טו) וּמִרְאֵשׁ הַרְרֵי קָדָם וּמִמְּגַד גְּבֻעוֹת עוֹלָם: (טו) וּמִרִישׁ טוּרֵיָא בְּפִירֵיָא וּמִטּוּב רָמֵן דְּלֵא פְּסָקוֹ:

רש"י

כדאיתא בשחיטת קדשים אמרי נחתי ציה פורתא משום דכתיב וצין כתפיו שכן אין לך נאה בשור יותר מכתפיו:
 (יג) מצורכת ה' ארצו – שלא היתה צנחלת השצטים ארץ מלאה כל טוב כארצו של יוסף:
 ממגד – לשון עדנים ומתקן: ומתהום – שהתהום עולה ומלחלח אותה מלמטה אתה מולא ככל השצטים צרכתו של משה מעין צרכתו של יעקב (ד"א):
 (יד) וממגד תבואות שמש – שהיתה ארצו פתוחה לחמה וממתקת הפירות: גרש ירחים – יש פירות שהלצנה מצשלתן ואלו הן השואין ולועין ד"א גרש ירחים שהארץ מגרשת ומולאה מחדש לחדש:
 (טו) ומראש הררי קדם – ומצורכת מראשית צישול הפירות שהרריה מקדימין לצכר צישול פירותיהם. ד"א מגיד שקדמה צריאתן לשאר הרים: גבעות עולם – גבעות העושות פירות לעולם ואינן פוסקות מעולר הגשמים:

(יא) מחץ מתננים קמיו – מחץ קמיו מכת מתנים כענין שנאמר ומתניהם תמיד המעד ועל המעוררין על הכהונה אמר כן. ד"א ראה שעתידין חשמונאי וצניו להלחם עם עובדי כוכבים והתפלל עליהם לפי שהיו מועטים י"צ צני חשמונאי ואלעזר כנגד כמה רצבות לכך נאמר צדך ה' חילו ופועל ידיו תרעה: ומשנאיו מן יקומוון – מחץ קמיו ומשנאיו מהיות להם תקומה:
 (יב) לבנימוון אמר – לפי שצרכת לוי צעזודת הקרבנות ושל בנימוון צניו בית המקדש בחלקו סמכן זה לזה וסמך יוסף אחריו שאף הוא משכן שילה היה צניו בחלקו שנאמר וימאס צאהל יוסף וגו' ולפי שצית עולמים חציב משילה לכך הקדים בנימוון ליוסף: חופף עליו – מכסה אותו ומגין עליו: כל היום – לעולם משנצחרה ירושלים לא שרתה שכינה במקום אחר: וצין כתפיו שכן – בגובה ארצו היה צית המקדש צניו אלא שנמוך כ"ג אמה מעין עיטם וסם היה דעתו של דוד לצנותו

חק לישראל – פרשת וזאת הברכה יום ג'

נביא – מלכים א' פרק ח' סד' – סו' פרק ט' א' – ב'

(סד) בַּיּוֹם הַהוּא קִדַּשׁ הַמֶּלֶךְ אֶת תּוֹךְ הַחֶצֶר אֲשֶׁר לִפְנֵי בַּיִת יְהוָה כִּי עָשָׂה שָׁם אֶת הָעֹלָה וְאֶת הַמִּנְחָה וְאֶת חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים כִּי מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה קָטַן מִהַכִּיל אֶת הָעֹלָה וְאֶת הַמִּנְחָה וְאֶת חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים: (סד) בַּיּוֹמָא הַהוּא קִדִּישׁ מַלְכָא ית גו דרתא די קדם בית מקדשא דיי ארי עבד תמן ית עלתא וית מנחתא וית תרבי נכסת קודשייא ארי מדבחא הנשא די קדם יי דחיק מלסוברא ית עלתא וית מנחתא וית תרבי נכסת קודשייא: (סה) וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה בָּעֵת הַהִיא אֶת הַחָג וְכָל יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ קָהָל גָּדוֹל מִלְּבֹוא חַמַּת עַד נַחַל מִצְרַיִם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת יָמִים אַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם: (סה) ועבד שלמה בעדנא ההיא ית חגא וכל ישראל עמיה קהלא רב ממעלנא דחמת עד נחלא דמצרים קדם יי אלהנא שבעא יומין חנכת ביתא ושבעא יומין חגא ארבעת עשר יומין: (סו) בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי שָׁלַח אֶת הָעָם וַיְבָרְכוּ אֶת הַמֶּלֶךְ וַיֵּלְכוּ לְאַהֲלֵיהֶם שְׂמֹחִים וְטוֹבֵי לֵב עַל כָּל הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה לְדָוִד עַבְדּוֹ וּלְיִשְׂרָאֵל עִמּוֹ: (סו) בַּיּוֹמָא תמינאה שלח ית עמא וברכו ית מלכא ואזל לקרויהון כד חדן ושפירא לבהון על כל טבתא דעבד יי לדוד עבדיה ולישרא עמיה: (א) וַיְהִי כִּבְלוֹת שְׁלֹמֹה לְבָנוֹת אֶת בַּיִת יְהוָה וְאֶת בַּיִת הַמֶּלֶךְ וְאֶת כָּל חֶשֶׁק שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר חָפֵץ לַעֲשׂוֹת: (א) והוה כד שיצי שלמה למבני ית בית מקדשא דיי וית בית מלכא וית כל רעות שלמה דאתרעי למעבד: (ב) וַיִּרְא יְהוָה אֶל שְׁלֹמֹה שְׁנִית בְּאֲשֶׁר נִרְאָה אֱלֹוֹ בְּגִבְעוֹן: (ב) ואתגלי יי לשלמה תנינות כמא דאתגלי ליה בגבעון:

רש"י

מהכיל – בשל משה הוא אומר, כאלה שאומר לחצירו: נס פלוני ופסול לעבודה (שם נט ז): (סה) מלכוא חמת – שהיא בצפונה של ארץ ישראל. עד נחל מצרים – שהיא כנגדו דלרומה, באלה מסעי (במדבר לד פסוקים ה ח). שבעת ימים – של חינוך. ושבעת ימים – חג הסוכות, נמלא שאכלו ושתו ביום הכיפורים (מועד קטן ט א): (סו) לדוד עבדו – להודיע שמחל לו עונותיו, כלאיתא במועד קטן (שם): בשעה שבקש שלמה להכניס הארון לבית הקדש, דקו שערים זה בזה. ולישראל עמו – שמחל להם על עון יום הכפורים, ויאתה צת קול ואמרה: כולכם מזומנים לחיי העולם הבא (שם):

(ד) את תוך החצר – דברים ככתבן, דברי רבי יהודה. קדש את רפת העזרה בקדושת מזבח, להקטיר על הרלפה (זבחים נט א). כי מזבח הנחשת – מזבח הצבנים שעשה תחת מזבח הנחשת. קטן מהכיל את העולה ואת המנחה – שהרבו להביא. אמר לו רבי יוסי: והלא כבר נאמר (לעיל ג ד): אלף עולות יעלה שלמה על המזבח, שעשה משה, וכשאתה מגיע לחצון אמות ולמנין עולות, זה של צבנים גדול משל משה, שמזבח משה מקום מערכתו אמה על אמה, וזהו היה מקום מערכתו עשרים וארבע על עשרים וארבע, הרי של שלמה חמש מאות שבעים ושש כשל משה (זבחים נט ז). אם כן מהו קידש המלך את תוך החצר, שקבע צו מזבח של צבנים מחובר ברלפה (שם סא). קטן

חק לישראל – פרשת וזאת הברכה יום ג'

כתובים – תהילים פרק עז' טז'-כ'

(טז) גְּאֹלֶת בְּזָרוּעַ עִמָּךָ בְּנֵי יַעֲקֹב וַיּוֹסֶף סֵלָה: (טז) פרקתא בגבורת אדרעך עמך בניא דאוליד יעקב וזן יוסף לעלמין:
 (יז) רְאוּךָ מִיָּמִים אֲלֹהִים רְאוּךָ מִיָּמִים יִחִילוּ אִף יִרְגְּזוּ תַּהֲמוֹת: (יז) חמון שכנתך בגו ימא אלהא חמון גבורתך על ימא רתתון עמיא לחוד אתרגזון תהומיא:
 (יח) זָרְמוּ מִיָּמִים עֲבוֹת קוֹל נְתָנוּ שְׁחָקִים אִף חֲצָצִיף יִתְהַלְכוּ: (יח) אחיתו מיא ענני שמיא קלין יהבו שחקי לחוד כפי גררך אזלין ומשתלהבין:
 (יט) קוֹל רַעְמָךָ בְּגִלְגֹּל הָאִירוּ בְּרָקִים תָּבֵל רִגְזָה וַתִּרְעַשׂ הָאָרֶץ: (יט) קל אכליותך בגלגלא אשתמע אנהירו ברקין תבל רגזת ואתרגיפת ארעא:
 (כ) בַּיָּמִים דְּרָבְךָ וּשְׂבִילֶיךָ וּשְׂבִילֶיךָ בְּמִים רַבִּים וְעִקְבוֹתֶיךָ לֹא נִדְעוּ: (כ) בימא דסוף אורחך וכבשך במין סגיעין ורושמת פסיעתך לא אתידעו:

רש"י

(יז) ראוך מיס – רזיס כסנגלית על היס:
 (יח) זרמו מיס עבות – שחקים נטפו זרם מיס עבים. חלליך – כמו חליך:
 (יט) כגלגל – כמו כגלגל, קול רעמד כגלגל על היס להוס את מחנה מאריס:
 (כ) ועקבותיך לא נודעו – חין הפסיעות נכרות על המיס, ועקבותיך טרל"ש בלעז:

משנה – נדרים פרק ג'

(א) אֲרַבְּעָה נְדָרִים הִתִּירוּ חֲכָמִים, נְדָרֵי זְרוּזִין, וְנְדָרֵי הַבְּאִי, וְנְדָרֵי שְׂגִיגוֹת, וְנְדָרֵי אֲנָסִים. נְדָרֵי זְרוּזִין פִּיֵּצוּ, הִיָּה מוֹכֵר חֲפִץ וְאָמַר קוֹנָם שְׂאִינִי פּוֹחַת לָךְ מִן הַסֵּלַע, וְהָלָה אוֹמֵר קוֹנָם שְׂאִינִי מוֹסִיף לָךְ עַל הַשֵּׁקֶל, שְׂגִיגוֹת רוֹצִין בְּשִׁלְשָׁה דִּינָרִין. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר, אִף הָרוֹצֵה לְהַדִּיר אֶת חֲבֵרוֹ שְׂאִיבֵל אֶצְלוֹ, אוֹמֵר, כֹּל נֶדֶר שְׂאִינִי עֲתִיד לְדוֹר הוּא בָּטֵל, וּבְלִבֵּי שְׂיֵהָא זְכוּר בְּשַׁעַת הַנְּדָר:

מחסרא והכי קתני, הרואה שיאכל חצירו אכלו ומסרב בו ומדירו, נדרי זרוזין הוא. והרואה שלא יתקיימו נדריו כל השנה יעמוד בראש השנה, ויאמר כל נדר שאני עתיד לידור יהא בטל. ויעמוד בראש השנה לאו דוקא אלא ה"ה בכל עת שיראה ולכל זמן שיקבע: ובכלבד שיהיה זכור – מן התנאי בשעת הנדר ודעתו על התנאי שיהיה קיים, אז הנדר בטל. אבל אם לא נזכר מן התנאי בשעת הנדר ולא בתוך כדי דבור משעה שנדר, הנדר קיים. ואין ל"ל אם נזכר מן התנאי בשעת הנדר ודעתו שיהיה התנאי בטל והנדר קיים, דפשיטא

רע"ב – (א) ארבעה נדרים – כולוהו מפרש להו ואזיל: קונם שאני פוחת לך מן הסלע – קונם כבר זה עלי אם אני פוחת לך מן הסלע. והסלע הוא ד' דינרים: על השקל – הוא חצי סלע: שניהם רואים בשלשה דינרים – ולא היה בלבד לשם נדר, אלא המוכר נדר לזרז הלוקח שיוסיף דמים, וכן הלוקח כדי שיפחות המוכר בדמי המקח, הלכך לא הוי נדר. ואע"ג דדברים שבלבד אינם דברים, היכא דמוכחא מלחא כי הכא שכן דרך כל מוכרין ולוקחין לעשות כן, אזלינן בתר דברים שבלבד: ר"ל בן יעקב אומר אף הרואה להדיר את חצירו כו' – מפרש בגמרא לחכורי

חק לישראל – פרשת וזאת הברכה יום ג'

שהגדר קיים. ומשפטי השבועות והגדרים שוין לדיון זה. והלכה כרזי חליעזר בן עיקב:

(ב) נְדָרֵי הַבְּאִי, אָמַר קוֹנֵם אִם לֹא רָאִיתִי בְּדֶרֶךְ הַיָּדָה פְּיוּצָאֵי מִצְרַיִם, אִם לֹא רָאִיתִי נָחֵשׁ פְּקוּדַת בַּיִת הַבַּד. נְדָרֵי שְׁגָגוֹת, אִם אֲכַלְתִּי וְאִם שָׁתִיתִי וְנִזְכַּר שְׂאֵבֶל וְשָׁתָה, שְׂאֵנִי אוֹכֵל וְשְׂאֵנִי שׁוֹתָה וְשָׁכַח וְאָכַל וְשָׁתָה, אָמַר קוֹנֵם אֲשֵׁרִי נְהַנִּית לִי שְׁגָגָבָה אֶת פִּיִּסִי וְשִׁהַפְתָּה אֶת בְּנֵי וְנוֹדַע שְׂלֵא הַפְתָּו וְנוֹדַע שְׂלֵא גִנְבַתּוֹ, רָאָה אוֹתָן אוֹכְלִים תְּאֵנִים וְאָמַר הֲרִי עָלֶיכֶם קָרְבָן וְנִמְצְאוּ אָבִיו וְאָחִיו. (ו) הָיָה עִמָּהֶם אֲחֵרִים, בַּיִת שְׂמַאי אוֹמְרִים, הֵן מִתְּרִין וְיִמָּה שְׁעִמָּהֶן אֲסוּרִין. וּבַיִת הַלֵּל אוֹמְרִים, אֵלֹו וְאֵלֹו מִתְּרִין:

(ה) האדם שבועה, דבעינן שיהיה אדם שבועה שהשבועה חלה עליו, כלומר שיהיה זכור מן השבועה, והוא הדיון בנדר: קונס אשתי נהנית לי שגנבה את כיסי – היינו נדרי שגגות, דכיון שנודע שלא גנבה לו נמצא שלא היה נדר: אלו ואלו מותרין – נדר שהותר מקלחו הותר כולו דאינו רוצה שיחול נדרו אלא כעין שנדר אותו, וכיון שמקלחו היה שוגג נתצטל כולו:

רע"ב – (ב) נדרי הבאי – גוזמא ושפת יתר, והוא בעצמו יודע שלא היה כד: קונס אס לא ראיתי – קונס עלי ככר זה אס לא ראיתי וכו': נדרי שגגות – אמר קונס עלי ככר זה: אס אכלתי אס שתיתי ונזכר שאכל ושתי – ובשעת הגדר היה סבור שלא אכל ולא שתי, לא הוי נדר: קונס שאיני אוכל כך ואיני שותה, ושכח ואכל ושתי – דבשעת שהגדר חל שהוא שבועה האכילה והשתייה שכח את הגדר, מותר, דלפינן משבועה דכתיב (ויקרא

(ג) נְדָרֵי אֲנָסִים, הִדִּירוּ חֲבֵרוֹ שִׂיאֲכֵל אֲצֵלֹו, וְחָלָה הוּא אוֹ שְׁחָלָה בְּנוֹ אוֹ שְׁעָבָבוּ נְהָר, הֲרִי אֵלֹו נְדָרֵי אֲנָסִין:

ובכהאי גוונא שהדברים מוכיחים, דברים שבלבד הוו דברים:

רע"ב – (ג) נדרי אונסין – דמעיקרא לא היה דעתו שיחול הגדר אס יעכבנו אונס,

(ד) נוֹדְרִין לְהַרְגִין וְלְחַרְמִין וְלְמוֹכְסִין שֶׁהִיא תְּרוּמָה אֶף עַל פִּי שְׂאִינָה תְּרוּמָה, שֶׁהֵן שֶׁל בַּיִת הַמְּלֶכֶת אֶף עַל פִּי שְׂאִינָה שֶׁל בַּיִת הַמְּלֶכֶת. בַּיִת שְׂמַאי אוֹמְרִים, בְּכָל נוֹדְרִין, חוּץ מִבְּשִׁבוּעָה וּבַיִת הַלֵּל אוֹמְרִים, אֶף בְּשִׁבוּעָה. בַּיִת שְׂמַאי אוֹמְרִים, לֹא יִפְתַּח לוֹ בְּנֶדֶר. וּבַיִת הַלֵּל אוֹמְרִים, אֶף יִפְתַּח לוֹ. בַּיִת שְׂמַאי אוֹמְרִים, בְּמָה שֶׁהוּא מְדִירוֹ. וּבַיִת הַלֵּל אוֹמְרִים, אֶף בְּמָה שֶׁאִינוֹ מְדִירוֹ. בִּיעָד, אָמְרוּ לוֹ אָמַר קוֹנֵם אֲשֵׁרִי נְהַנִּית לִי וְאָמַר קוֹנֵם אֲשֵׁרִי וּבְנֵי נְהַנִּין לִי. בַּיִת שְׂמַאי אוֹמְרִים, אֲשֵׁתּוֹ מִתְּרַת וּבְנָיו אֲסוּרִין. וּבַיִת הַלֵּל אוֹמְרִים, אֵלֹו וְאֵלֹו מִתְּרִין:

דבר האסור. אי נמי, תרומה לא חשיבא להו מתוך שאינה נאכלת אלא לכהנים טהורים נמכרת בזול הרבה: לא יפתח לו בנדר – אס לא שאל ממנו האנס שידור לא יתחיל הוא בנדר: כמה שהוא מדירו – אס שאל ממנו האנס לידור לא ידור לו אלא כמה ששאל בלבד, ולא ידור לו בנדר אחר. וכל הני ארבעה נדרים דתנא במתניתין, דין הגדרים והשבועות שוים, ומה שמותר בנדר מותר

רע"ב – (ד) להרגין – לסטים שהורגין האדם ונוטלין את ממונו: ולחרמין – גזלנים שאינם הורגים. ולא זו אף זו קתני: ולמוכסין – צמוכס העומד מאליו. אבל מוכס שהעמידו המלך, בין מלך ישראל בין מלך גוי ולוקח דבר קצוב בחוק המלכות, דינא דמלכותא דינא ואסור לבדוח מן המכס וכל שכן שאסור לידור ולישבוע לו לסקר: שהן של תרומה – אע"פ שהורגין וגוזלין, אין אוכלין

חק לישראל – פרשת וזאת הברכה יום ג'

בשצועה ואין לריכיס התרה, חוץ מנדרי זירוזין בלצד שריכיס התרה מדברי סופרים,

(ה) הרי נטיעות האלו קרבן אם אינן נקצעות, טלית זו קרבן אם אינה נשרפת, יש להן פדיון. הרי נטיעות האלו קרבן עד שיקצו, טלית זו קרבן עד שתשרף, אין להם פדיון:

ללא אמר הרי הן עלי כקרבן, לאו למיסרינהו עליה כקרבן איכיון אלא שיהיו לקנות בדמיהן קרבן: אין להם פדיון – אלא המעות נתפסין בקדושה והנטיעות חוזרות להיות קדושות, דכיון דאמר עד שיקללו, הכי קאמר, לכשאפס יחזרו ויקדשו עד שיקללו:

רע"ב – (ה) הרי נטיעות האלו קרבן אם אינן נקללות – ראה רוח סערה בזה וירא שמא יקללו נטיעותיו ואמר הרי אלו קרבן אם אינן נקללות. או שראה ליקה נפלה בעיר וירא על טליתו שמא תשרף ואומר הרי זו קרבן אם לא תשרף: יש להם פדיון – כשאר הקדשות, ויפדו ויקנה בדמיהן קרבן. דכיון

(ו) הנודר מיורדי הים, מתר ביושבי היבשה, אסור ביורדי הים, שיורדי הים בכלל יושבי היבשה. לא כאלו שהולכין מעכו ליפו, אלא במי שירכו לפרש:

מיורדי הים אינו אסור בהם, למשום דרך מועט כזה לא מקרו יורדי הים. ואית דמפרשי, לא כאלו ההולכים מעכו ליפו בלצד דכלל יורדי הים הם ליאסר, וגם יושבי יבשה מקרו, אלא אף צמי שדרכו לפרש, לפי שסופו לירד ליבשה:

רע"ב – (ו) מותר ציפצי יבשה – שאין לרכס לרדת בים: בכלל יושבי יבשה – שסופם לרדת ולקצב ביבשה: לא כאלו ההולכים מעכו ליפו – אית דמפרשי לה הכי, הא דתנן ברישא דמתניתין הנודר מיורדי הים מותר ציפצי יבשה דמשמע הא ציורדי הים אסור, לא כאלו שהולכים מעכו ליפו, שהנודר

(ז) הנודר מרואי החמה, אסור אף בסומיו, שלא נתפון זה אלא למי שהחמה רואה אותו:

רע"ב – (ז) מי שהחמה רואה אותו – מדלא קאמר מן הרואים:

(ח) הנודר משחורי הראש, אסור בקרחין ובבעלי שיבות, ומתר בנשים ובקטנים, שאין נקראין שחורי הראש אלא אנשים:

לעולם הולכות וראשם מכוסה. והקטנים זין זכרים זין נקבות הולכין בגילוי הראש ואינם ניכרים זין זכר לנקבה, ומשום הכי לא חקרו שחורי הראש אלא האנשים הגדולים:

רע"ב – (ח) אסור בקרחים ובעלי השיבות – מדלא קאמר בעלי השער: שאין נקראים שחורי הראש אלא אנשים – לפי שהאנשים פעמים מכסים ראשם ופעמים מגלים ומשחרות ראשם ניכר שהם אנשים, אבל נשים

(ט) הנודר מן הילודים, מתר בגולדים. מן הנולדים, אסור בילודים. רבי מאיר מתיר אף בילודים. וחכמים אומרים, לא נתפון זה אלא במי שירכו להוליד:

בגמרא מפרש לחסורי מחסרה והכי קתני, מן הנולדים אסור צילודים, ר"מ אומר אף הנודר מן הנולדים מותר צילודים, כי היכי דהנודר

רע"ב – (ט) מן הילודים – משמע שנוולד כבר: מן הנולדים – משמע העתידין להולד: מן הנולדים רבי מאיר מתיר אף צילודים –

חק לישראל – פרשת וזאת הברכה יום ג'

מן היולדים מותר צנולדים: אלא ממי שדרכו להוליד – כגון אדם ובהמה, לאפוקי עופות

(י) הנודר משוֹבְּתֵי שְׁבֵת, אֲסוּר בְּיִשְׂרָאֵל וְאֲסוּר בְּבוֹתֵיהֶם. מֵאוֹכְלֵי שׁוֹם, אֲסוּר בְּיִשְׂרָאֵל וְאֲסוּר בְּבוֹתֵיהֶם. מֵעוֹלֵי יְרוּשָׁלַיִם, אֲסוּר בְּיִשְׂרָאֵל וּמִתֵּר בְּבוֹתֵיהֶם:

רע"ב – (י) מאוכלי שום – אחד מעשר תקנות שתיקן עזרא שיהיו אוכלים שום לילי שבת, מפני שמרבה הזרע וליל שבת הוא זמן עונה של תלמידי חכמים: ומותר בכוחים –

ודגים שאין מולידים אלא מטילים ציאים:

(יא) קונם שאיני נהנה לבני נח, מתר בישראל ואסור באמות העולם. שאיני נהנה לזרע אברהם, אסור בישראל ומתיר באמות העולם. שאיני נהנה לישראל, לוקח ביותר ומוכר בפחות. שישראל נהנין לי, לוקח בפחות ומוכר ביותר אם שומעין לו שאיני נהנה להן והן לי, ינהה לנכרים. קונם שאיני נהנה לערלים, מתיר בערלי ישראל ואסור במולי האמות. קונם שאיני נהנה למולים, אסור בערלי ישראל ומתיר במולי האמות, שאין הערלה קרויה אלא לשם הגוים, שנאמר (ירמיה ט) כי כל הגוים ערלים וכל בית ישראל ערלי לב, ואומר (שמואל א יז) והיה הפלשתי הערל הזה, ואומר (שמואל ב א) פן תשמחנה בנות פלשתים, פן תעלזנה בנות הערלים. רבי אלעזר בן עזריה אומר, מאוסה הערלה שנתגנו בה הרשעים, שנאמר, כי כל הגוים ערלים. רבי ישמעאל אומר, גדולה מילה שנכרתו עליה שלש עשרה בריתות. רבי יוסי אומר, גדולה מילה, שדוחה את השבת החמורה. רבי יהושע בן קרחה אומר, גדולה מילה, שלא נתלה לו למשה הצדיק עליה מלא שעה. רבי נחמיה אומר, גדולה מילה, שדוחה את הנגעים. רבי אומר, גדולה מילה, שכל המצות שעשה אברהם אבינו לא נקרא שלם, עד שכול, שנאמר (בראשית יז), התהלך לפני והיה תמים. דבר אחר, גדולה מילה, שאלמלא היא, לא ברא הקדוש ברוך הוא את עולמו, שנאמר (ירמיה לג) בזה אומר יי אם לא בריתי יומם ולילה, תקות שמים וארץ לא שמתי:

רע"ב – (יח) מותר בישראל – שיאלו מכלל בני נח: ואסור באמות העולם – ואפילו באותם שהם מזרע אברהם: אסור בישראל – וגרים נמי בכלל זרע אברהם נינהו, דכתיב (בראשית י"ז) כי אב המון גוים נתתיך: ומותר באמות העולם – ואפילו באותם שהם מזרע אברהם, דלא אקרו זרע אברהם אלא בני יעקב בלבד, דכתיב (סם כ"א) כי זיחך יקרא לך זרע, זיחך ולא כל יחך: שאיני נהנה לישראל – משל ישראל: שאין ישראל נהנים לו – משלי: ומוכר ביותר – אם שומעין לו

גרסינן. כלומר ימכור הדבר ביותר מכדי שוין דעתו על מי שאינו מאמין בצרית מילה: למולים – המאמינים בצרית מילה: מותר בערלי ישראל – כגון מי שמתו אחיו מחמת מילה: ואסור במולי אומות – כגון ערבי מהול וגבעוני מהול: שלש עשרה בריתות – נאמרו בפרשת מילה שנאמרה לאברהם: שהיא דוחה את השבת – דכתיב (ויקרא י"ז) וביום השמיני ימול בשר ערלתו, ואפילו בשבת:

רע"ב – (יח) מותר בישראל – שיאלו מכלל בני נח: ואסור באמות העולם – ואפילו באותם שהם מזרע אברהם: אסור בישראל – וגרים נמי בכלל זרע אברהם נינהו, דכתיב (בראשית י"ז) כי אב המון גוים נתתיך: ומותר באמות העולם – ואפילו באותם שהם מזרע אברהם, דלא אקרו זרע אברהם אלא בני יעקב בלבד, דכתיב (סם כ"א) כי זיחך יקרא לך זרע, זיחך ולא כל יחך: שאיני נהנה לישראל – משל ישראל: שאין ישראל נהנים לו – משלי: ומוכר ביותר – אם שומעין לו

חק לישראל – פרשת וזאת הברכה יום ג'

גמרא – נדרים דף לב' ע"א

ופליגא דרבי אליעזר דאמר רבי אליעזר גדולה תורה שאילמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי וגו' אמר רב יהודה אמר רב בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא לאברהם אבינו התהלך לפני והיה תמים אחזתו רעה אמר שמא יש בי דבר מגונה כיון שאמר לו ואתנה בריתי ביני ובינך נתקררה דעתו ויוצא אותו החוצה אמר לפניו רבוננו של עולם הסתכלתי במזל שלי (ואין לי אלא בן אחד) [ואיני ראוי להוליד בן] אמר לו צא מאיצטגנינות שלך אין מזל לישראל אמר רבי יצחק כל המתמים עצמו הקדוש ברוך הוא מתמים עמו שנאמר עם חסיד תתחסד עם גבר תמים תתמם אמר רבי הושעיא כל המתמים עצמו שעה עומדת לו שנאמר התהלך לפני והיה תמים וכתוב והיית לאב המון גוים אמר רבי כל המנחש לו נחש שנאמר כי לא נחש ביעקב והא בלמד אלף כתיב אלא משום מדה כנגד מדה תני אהבה בריה דרבי זירא כל אדם שאינו מנחש מכניסין אותו במחיצה שאפילו מלאכי השרת אין יכולין ליכנס בתוכה שנאמר כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל וגו' אמר רבי אבהו אמר רבי אלעזר מפני מה נענש אברהם אבינו ונשתעבדו בניו למצרים מאתים ועשר שנים מפני שעשה אנגרייא בתלמידי חכמים שנאמר וירק את חניכיו ילידי ביתו ושמואל אמר מפני שהפריז על מדותיו של הקדוש ברוך הוא שנאמר במה אדע כי אירשנה ורבי יוחנן אמר שהפריש בני אדם מלהכנס תחת כנפי השכינה שנאמר תן לי הנפש והרכוש קח לך וירק את חניכיו ילידי ביתו רב אמר שהוריקן בתורה ושמואל אמר שהוריקן בזהב שמנה עשר ושלוש מאות אמר רב אמי בר אבא אליעזר כנגד כולם איכא דאמרי אליעזר הוא דחושבניה הכי הוי ואמר רב אמי בר אבא בן ג' שנים הכיר אברהם את בוראו שנאמר עקב אשר שמע אברהם בקולי חושבניה מאה ושבעין ותדין ואמר רמי בר אבא השטן בחושבניה תלת מאה ושיתין וארבעה ואמר רמי בר אבא כתיב אברם וכתוב אברהם בתחלה המליכו הקדוש ברוך הוא על מאתים וארבעים ושלושה אברים ולבסוף המליכו על מאתים וארבעים ושמונה אברים אלו הן שתי עינים ושתי אזנים וראש הגוייה ואמר רמי בר אבא מאי דכתי' עיר קטנה ואנשים וגו' עיר קטנה זה הגוף ואנשים בה מעט אלו אברים ובא אליה מלך גדול וסבב אותה זה יצר הרע ובנה עליה מצודים וחרמים אלו עונות ומצא בה איש מסכן וחכם זה יצר טוב ומלט הוא את העיר בחכמתו זו תשובה ומעשים טובים ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא דבשעת יצר הרע לית דמדכר ליה ליצר טוב החכמה תעוז לחכם

חק לישראל – פרשת וזאת הברכה יום ג'

מעשרה שליטים החכמה תעוז לחכם זו תשובה ומעשים טובים מעשרה שליטים שתי עינים ושתי אזנים ושתי ידיים ושתי רגלים וראש הגוייה ופה אמר רבי זכריה משום רבי ישמעאל ביקש הקדוש ברוך הוא להוציא כהונה משם שנאמר והוא כהן לאל עליון כיון שהקדים ברכת אברהם לברכת המקום הוציאה מאברהם שנאמר ויברכהו ויאמר ברוך אברם לאל עליון קונה שמים וארץ וברוך אל עליון אמר לו אברהם וכי מקדימין ברכת עבד לברכת קונו מיד נתנה לאברהם שנאמר נאם ה' לאדני שב לימיני עד אשית אויביך הדום לרגליך ובתריה כתיב נשבע ה' ולא ינחם אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק על דיבורו של מלכי צדק והיינו דכתיב והוא כהן לאל עליון הוא כהן ואין זרעו כהן:

כ"ז על הגמרא

הפריז – מתגלגל: הוריקן בתורה – הוריקן להם דברי תורה:

זוהר – אמור דף קג' ע"ב

רבי אלעזר פתח (ואמר), (ירמיה ב) כה אמר יי זכרתי לך חסד נעורייך וגו'. האי קרא על כנסת ישראל אתמר, בשעתא דהות אזלא במדברא עמהון דישראל. זכרתי לך חסד:

דא עננא דאהרן, דנטלא בחמש אחרנין, דאתקשרו עלה, ונהירו עלה. אהבת כלולותיה, דאשתכללו לך, (ס"א וכלהו אשתכללו בך) ואעטרו לך, ואתקיננו לך בכלה דתעדי תכשיטה. וכל כהן למה. בגין לכתה אחרי במדבר בארץ לא זרועה:

תא חזי, בשעתא דבר נש יתיב במדורא דא, עלא דמהימנותא, שכינתא פרסא גדפהא עליה מלעילא, ואברהם וחמשה צדיקייא אחרנין שויין מדוריהון עמיה. אמר רבי אבא, אברהם וחמשה צדיקייא, ודוד מלכא, שויין מדוריהון עמיה. הדיא הוא דכתיב, בספות תשבנו שבעת ימים. שבעת ימים כתיב, ולא בשבעת ימים. כגוונא דא כתיב, (שמות לא) כי ששת ימים עשה יי את השמים וגו'. ובעי בר נש למחדי בכל יומא ויומא, באנפין נהירין, באושפיזין אליו דשריין עמיה:

ואמר רבי אבא, כתיב בספות תשבנו שבעת ימים, ולבתר ישבנו בספות. בקדמיתא תשבנו, ולבתר ישבנו. אלא, קדמא לאושפיזי. תניינא, לבני עלמא. קדמא לאושפיזי, כי הא דרב המנונא סבא, כד הוה עייל לסופה הוה חדי, וקאים על פתחא לסופה מלגא, ואמר גומן לאושפיזין. מסדר (נ"א

חק לישראל – פרשת וזאת הברכה יום ג'

נסדר) פְּתוּרָא, וְקָאִים עַל רְגְלוֹהִי, וּמְבַרְךָ, וְאוֹמֵר בְּסִפּוֹת תִּשְׁבוּ שְׁבַעַת יָמִים.
תִּיבוּ אוֹשְׁפִיזִין עַלְאִין, תִּיבוּ. תִּיבוּ אוֹשְׁפִיזֵי מְהִימְנוּתָא, תִּיבוּ. אָרִים (ס"א אסחי)
יְדוּי, וְחֻדִי, וְאָמֵר זַפְאָה חוּלְקָנָא, זַפְאָה חוּלְקִיהוֹן דִּישְׂרָאֵל, דְּכַתִּיב, (דברים לב)
כִּי חָלַק יְיָ עִמּוֹ וְגו', וְהָוָה יְתִיב:

תְּנִינָא, לְבָנֵי עַלְמָא, דְּמָאן (דף ק"ד ע"א) דְּאִית לִיה חוּלְקָא בְּעַמָּא וּבְאַרְעָא
קְדִישָׁא, יְתִיב בְּעַלְא דְּמְהִימְנוּתָא, לְקַבְּלָא אוֹשְׁפִיזִין, לְמַחְדֵי בְּהַאי עַלְמָא
וּבְעַלְמָא דְּאִתִּי וּבְעֵי לְמַחְדֵי לְמַסְכְּנֵי. מָאִי טַעְמָא. בְּגִין דְּחוּלְקָא דְּאִינּוֹן
אוֹשְׁפִיזִין דְּזַמְיִן דְּמַסְכְּנֵי הוּא. וְהָה

הלכה – הרמב"ם הלכות תפילה פרק ז'

(ט) אין מניחין בשר חי על הפת ואין מעבירין כוס מלא על הפת ואין סומכין את
הקערה בפת ואין זורקין את הפת ולא את החתיכות ולא את האוכלין שאין להן קליפין
כגון תותנים וענבים ותאנים מפני שהן נמאסין ומותר למשוך את היין בצינורות בבתי
חתנים וזורקין לפניהם קליות ואגוזים בימות החמה אבל לא בימות הגשמים מפני
שנמאסין ואין נוטלין ידיהן ביין בין חי בין מזוג וכן אין מפסידין שאר אוכלין ומשקין
דרך בזוי ובעיטה:

(י) אסור לאורחים ליטול כלום ממה שלפניהם וליתן ביד בנו או בתו של בעל הבית
שלא יתבייש בעל הסעודה שהרי אין לו אלא מה שהביא לפניו ונמצאו הקטנים
נוטלים אותם והולכים לא ישלח אדם לחבירו חבית יין ושמן צף על פיה שמא ישלח לו
אדם חבית שכולה יין וידמה שהוא שמן ושמן הוא שעל פניה בלבד ויזמן אורחים
ויתבייש וכל כלי כיוצא בדברים אלו המביאים לידי בושה לבעל הסעודה אסורין:

לע"נ

זאב אִיִּים בֶּן שָׂרָה, גַּד גַּבְרִיאֵל בֶּן סוּזַן, דְּנִיאַלָּה פּוֹרְטוּנָה בֶּת רוּזַל, צְדִיקָה בֶּת שָׂרָה ז"ל.